

فروغ فرخزاد و بررسی آثار او

مہوش محمدی جگرنوئی

انتشارات حسانون
HASEEN PUBL

سرشناسه	: محمدی جگروئی، مهوش، ۱۳۵۵-
عنوان و نام پدیدآور	: فروغ فرخزاد و بررسی آثار او/ مهوش محمدی جگروئی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات حانون، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۰ ص.
شابک	: 978-622-748241-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: ۲۳۰ - ۲۳۹. ص.
موضوع	: فرخزاد، فروغ، ۱۳۱۳ - ۱۳۴۵ -- نقد و تفسیر
موضوع	: Farrokhzad, Forugh -- Criticism and interpretation
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 20th century -- History and criticism
رده بندی کنگره	: PIR ۸۱۶۴
رده بندی یوبی	: ۸ ۱/۶۳ فا
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۱۶۴۵۸

فروغ فرخزاد و بررسی آثار او

ناشر: انتشارات حانون

نویسنده: مهوش محمدی جگروئی

صحافی: حانون

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۸۲-۴۱-۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱۱	«مقدمه»
۱۵	فصل اول: گذری بر بیان های شعر معاصر و پیشگامان این عرصه
۱۷	مقدمه
۱۹	تفاوت های شعر نو با کهن
۱۹	قافیه در شعر کهن و نو
۲۹	«وزن در شعر کهن و شعر نو»
۳۲	ابهام در شعر نو
۳۷	پیشگامی در عرصه شعر نو
۴۳	فصل دوم: بررسی زندگی فروغ فرخزاد (زنی از سیاره ناهید)
۴۵	مقدمه
۴۶	زندگی نامه
۴۷	از دواج با پرویز شاپور
۴۷	سفر به اروپا
۴۸	پایان زندگی
۴۹	آرامگاه فروغ
۴۹	آثار

فصل سوم: نوآوری در صور خیال (با تفحص در شعر فروغ و آثار چند تن از شاعران نامی ایران).....	۶۵
مقدمه.....	۶۷
تصویر مرکب.....	۷۱
تصویر مفاهیم انتزاعی.....	۷۲
تصویر پدیده‌های تازه.....	۷۴
سمبل، نماد.....	۷۶
جل‌های زندگی معاصر.....	۸۵
فصل چهارم: برآمی در حوزه زبان (در شعر فروغ و دیگران).....	۸۹
استفاده از واژه‌های بدیعی.....	۹۴
افعال.....	۹۷
انحراف صفت.....	۹۸
کاربرد ویژه قیدها، ضمیرها و حروف.....	۹۹
ترکیب‌ها.....	۱۰۰
نخوشکنی‌های امروزی.....	۱۰۱
فصل پنجم: عناصر سبک‌ساز در موسیقی شعر فروغ فرخزاد.....	۱۰۵
ردیف.....	۱۰۷
موسیقی درونی (بدیع لفظی).....	۱۰۹
جناس (PARONOMASIA, PUN).....	۱۱۰
سجع (HOMEOTELEUTON).....	۱۱۰
تکرار (REPETITION).....	۱۱۱
واج‌آرایی.....	۱۱۲
الف: هم‌صدایی (Assonanz).....	۱۱۲
ب: هم‌حروفی (Alliteration).....	۱۱۳

۱۱۴	تکرار هجا
۱۱۵	تکرار واژه
۱۱۶	تکرار جمله یا عبارت
۱۱۷	جمع‌بندی سخن

فصل ششم: تحول دیدگاه فروغ در باب شعر ۱۱۹

۱۲۱	مقدمه
۱۲۲	نظر فروغ درباره وزن شعری
۱۲۹	خصوصیت او در یک شعر
۱۳۲	نقل چند گفت و شنود با فروغ فرخزاد
۱۳۲	گفتگوی ایرج گرگین با فروغ (۱۳۴۱)
۱۳۳	گفت و گوی فروغ با طاهباز و ساعدی (۱۳۴۳)
۱۳۳	گفت و گوی فروغ با محمدتقی صابج‌پور (۱۳۴۱)
۱۳۴	گفت و گوی فروغ با صدرالدین الهی
۱۳۵	گفت و شنود فروغ فرخزاد با سیروس طاهباز و غلام‌سین ساعدی همان‌جا ص ۶۰
۱۳۵	نظر فروغ راجع به کتاب تولدی دیگر
۱۳۷	دیدگاه چند تن از شاعران و نویسندگان به شعر فروغ
۱۳۸	مهدی اخوان ثالث
۱۳۹	احمد شاملو
۱۴۰	فرم در شعر فروغ «یدالله رویایی»
۱۴۱	محمد حقوقی
۱۴۲	فریدون رهنما

فصل هفتم: شرح قطعاتی از اشعار فروغ ۱۴۳

۱۴۸	شرح شعر دیوار
۱۵۱	شعر عصیان خدا از دیوان عصیان

۱۵۲	شرح شعر عصیان.....
۱۵۵	معشوق من (تولد دی دیگر).....
۱۵۸	شرح شعر معشوق من.....
۱۶۴	شعر وصل (از تولدی دیگر).....
۱۶۶	شرح شعر وصل.....
۱۶۸	آفتاب می‌شود، از کتاب «تولد دی دیگر».....
۱۷۰	شرح شعر آفتاب.....
۱۷۳	شعر «و در سبز» از «تولد دی دیگر».....
۱۷۷	شرح شعر و هم.....
۱۸۶	شرح شعر فاج باغ.....
۱۹۳	دلم برای باغچه من «ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد».....
۱۹۹	شرح شعر «دلم برای باغچه من».....
۲۰۸	تولد دی دیگر از «ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد».....
۲۱۲	شرح تولدی دیگر.....
۲۱۹	کسی که مثل هیچکس نیست «از کتاب ایمان بیاوریم».....
۲۲۳	شرح شعر کسی که مثل هیچکس نیست.....
۲۳۰	نتیجه‌گیری.....
۲۳۳	«پی‌نوشت‌ها».....
۲۳۵	منابع و مأخذ.....

«مقدمه»

ادبیات، تجلی گاه ارمان‌ها، اندیشه‌ها، علوم و فرهنگ‌های مختلف است و رسالتی که بر دوش دارد، همانا شناخت علم و فرهنگ در جامعه و رواج اخلاق در بین طبقات مختلف مردم می‌باشد دیگر وظیفه‌ی خطیر آن، رهاندن انسان‌ها از تنگناهای سخت روحی و روانی است. هر اثر هنری اعم از شعر، داستان، فیلم و ... باید مطلقاً خاص خویش را داشته باشد؛ زیرا دنیای هنرمندان از دنیای روزمره‌ی آدم‌های عادی جداست. در چنین دنیایی به ذهنیات پیچیده‌ی انسان‌ها پرداخته می‌شود و روابط بین انسان و اشیاء مورد توجه قرار می‌گیرد. زیرا شاعر یا نویسنده، مواد تجارب معمول خود را از سطح امور عادی شفاف نموده و به آن بیانی بدیع و شگرف می‌بخشد و خواننده ناگزیر است که با عمق بیشتری به انسان و روابط بین آنها بپردازد. در چنین مقوله‌ای میان منطق علمی و منطق شعری تفاوت‌هایی دیده می‌شود و این تفاوت‌ها در اندیشه‌های شعری به وفور یافت می‌شود. در منطق علمی، آگاهی بر اساس تعلق و تعقل است. در حالی که در منطق شعری این آگاهی بر مبنای تخیل می‌باشد. و چون شعر بیان شعور و آگاهی انسان‌هایی است که در یک جامعه ارزشمند به دنبال ارتقا کمال و روح هم نوعان خود هستند. بنابراین مردم آن به درجه‌ای از درک و تمایز میان زشتی‌ها و زیبایی‌ها، خیر و شر و ... می‌رسند و آنچه برای آنها مهم خواهد بود توجه به تفاوت‌ها و تمایزهایی است که میان دو نسل با دو جریان فکری متفاوت وجود دارد. و البته مسیری رو به تکامل را طی می‌نماید. مسیری که اگر به وسیله‌ی تفکر، تربیت و رهبری شود می‌تواند دگرگون‌کننده‌ی یک جامعه یا یک نسل

باشد بر همین اساس، شعر می‌تواند مانند هر کار هنری دیگر، حاصل حواس و دریافت‌هایی باشد که باعث آگاهی و بصیرت شاعر شده و او را به سوی شناخت و درک متقابل از پیرامون خود سوق دهد. او می‌تواند افکار و تجربیات خویش را به صورت جوهری پاک بر صفحات کاغذ جاری نماید و سرانجام به منطق خاص خود که زاینده‌ی جهان متشکل از شعر اوست دست یابد. با توجه به آنچه که گفته شد، شعر غلیان احساسات و عواطف خودجوش شاعراست که باید هدایت و رهبری شود تا در راستای آرمان‌ها و اهداف صحیح یک جامعه و مردم گام بردارد. و شاعران بزرگ ایران زمین که در انواع قالب‌های شعری طبع آزمایی کرده‌اند همیشه در اندیشه‌ی نوجویی بای دست یافتن به حقیقت و ذات شعر بوده و هستند و تفکیک کردن آنها به دو گروه کهن سرا، متقدم) یا نوسرا (متاخر) دلیلی بر برتری هر یک نسبت به آن دیگر نمی‌باشد. هر یک از این گروه شعری در زمان و جایگاه خویش ارزشمند می‌باشد اما آنچه که مهم است کلامی نافذ، بیانی رسا، انانی صمیمی، تخیلی شاعرانه و... در پشت اندیشه‌های والای شاعر می‌باشد تا خود زمینه‌ساز الگو مناسب برای مخاطب و خوانندگان باشد.

هر چند اندیشه‌های سنتی و باورهای گذشته، با بدبینی به جریان شعر نوگرایی نگرسته و این سوء ظن را نیز روشنفکران مایوس و سرخورده که خود را وابسته به روشنفکری اروپایی می‌دانستند، تقویت نمودند، اما گذشتن و رد کردن هر یک از این دو جریان، باعث اجحاف در حق دیگری و زوال قسمت عظیمی از اندیشه ادبیات فارسی خواهد شد.

کهن‌سرایان همانقدر در کار خویش به انسجام و وحدت ذهنی-ربانی دست یافته‌اند که نوسرایان به یک انقلاب و تحول در ساخت زبان رسیده‌اند. هر یک گرایش به نوسرایی با نوآوری متفاوت است، زیرا کار نوآور، آفرینش گونه‌ای تازه از زبان است. حال آنکه کار نوگرا، تلفیق عناصری از کهنه و نو است که اولی چون انقلاب و دومی چون اصلاح ساختار زبان است. نیما که خود بنیانگذار نوسرایی در ایران است در ذهن و ساخت شعری خود به سیستم تازه‌ای دست یافت. چیزی که پیش از آن وجود نداشت، اما پس از او بسیاری از پیروانش به آن دست یافتند.